

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

**Օտարերկրյա դրամական հոսքերի
օգտագործման արդյունավետությունը ՀՀ-ում
(ըստ ոլորտների)**

Հեղինակ՝ Հակոբ Հակոբյան
Ղեկավար՝ Ռ. Կուրդիսյան

Փողը միջազգային տնտեսական հարաբերություններում

- ՍՊԱՌՈՂ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԱՆՑՈՒՄ ԱՐՏԱԴՐՈՂ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ
- ՊԱՐՏՔԱՅԻՆ ՀՈՍՔԵՐԻ ՓՈԽԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ԵԿԱՄՏԱՅԻՆ ՀՈՍՔԵՐՈՎ

Ի՞նչ ենք փորձել պարզել աշխատանքում.

- Ի՞նչն է խոչընդոտում տնտեսությունում ՕԴՅ-ի արդյունավետ օգտագործմանը
- Ի՞նչ է հարկավոր սպառող տնտեսությունը արտադրող տնտեսության փոխարինելու համար
- Ինչպե՞ս կարելի է փոխառու հոսքերը վերածել եկամտային հոսքերի

Ստացող սուբյեկտը	Դրամական հոսքի տեսակը	Կառավարելիություն՝ ռեզիդենտ ստացողի կողմից	Պետական կարգավորումների առկայությունը	Բազմարկիչ ազդեցությունը տնեսությունում	Անհատույց (+), մարումով (0), բազմակի հետգնումային (-)	Ժամանակավոր կամ փոխառու միջցներ (-), անժամկետ (+)
Տնային տնտեսություններ	Անձնական տրանսֆերտներ	+	-	-	+	+
	Աշխատավարձ	+	+	-	+	+
Ոչ առևտրային կազմակերպություններ	Դրամաշնորհներ	0	-	0	+	+
	Նվիրատվություններ	+	-	0	+	+
Առևտրային կազմակերպություններ	Ապրանքների և ծառայությունների արտահանում	+	0	+	+	+
	Օտարերկրյա ուղղակի ներդրումներ	-	0	+	-	-
	Օտարերկրյա պորտֆելային ներդրումներ	+	0	+	0	-
Ֆինանսական կազմակերպություններ	Արտասահմանյան փոխառություններ	+	-	+	0	-
	Դրամաշնորհներ	0	-	0	+	+
	Քրաուդֆանդինգ	+	-	+	+	+
	Ոչ ռեզիդենտներից ներգրավվող ավանդներ	+	+	+	0	-
	Ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսքեր	+	-	0	+	+
	Արտաքին վարկեր	+	+	+	0	-
Պետություն	Արտաքին վարկեր	+	+	+	0	-
	Արտարժությային պետական պարտատոմսեր	+	+	+	0	-
	Նպատակային պաշտոնական դրամաշնորհներ	0	+	+	+	+
	Ոչ նպատակային պաշտոնական դրամաշնորհներ	+	+	+	+	+
	Սփյուռքից նվիրատվություններ	+	+	0	+	+

Օտարերկրյա կապիտալ հոսքերի ազդեցության գնահատումը ՄՁԻ երեք հարթությունների վրա

DEA մեթոդաբանությամբ գնահատվել են «լավագույն փորձի» արտադրական սահմանի հետ համեմատությամբ՝ դիտարկելով ամենաարդյունավետ երկրները:

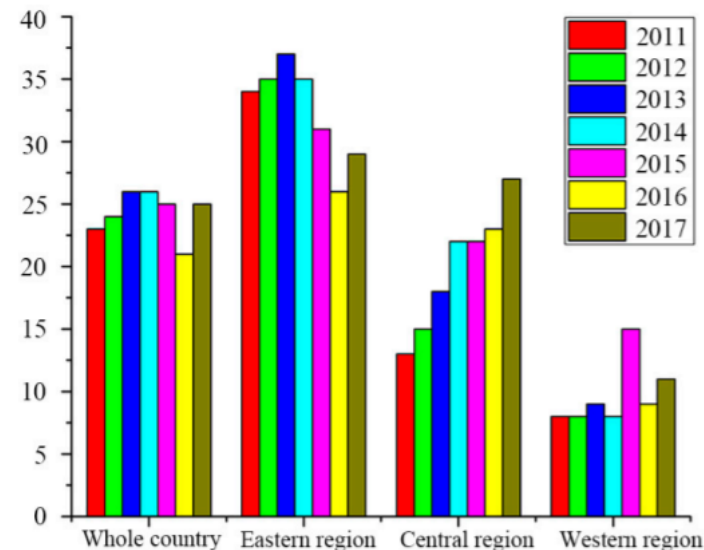
	<i>LI</i>				<i>EI</i>				<i>WI</i>			
	EFF	SC	CON	PTE	EFF	SC	CON	PTE	EFF	CON	CON	PTE
<i>Model 1</i>	15.00	21.25	78.75	42.50	15.00	30.00	72.50	43.75	20.00	28.75	57.50	80.00
<i>Model 2</i>	17.50	25.00	63.75	57.50	17.50	33.75	68.75	66.25	38.75	42.50	63.75	91.25
<i>Model 3</i>	23.75	27.50	77.50	80.00	27.50	28.75	71.25	85.00	62.50	66.25	77.50	98.75
<i>Model 4</i>	22.50	26.25	75.00	87.50	31.25	32.50	68.75	91.25	68.75	75.00	81.25	100.00

Երկիրը	Կյանքի տևողության ինդեքս	Կրթական մակարդակի ինդեքս	Բարեկեցության ինդեքս
Շվեդիա	0.98	1	1
ԱՄՆ	0.94	1	1
Ճապոնիա	1	1	1
Շվեյցարիա	0.97	0.95	1
Մեծ Բրիտանիա	0.98	1	1
Բրազիլիա	0.87	0.89	0.92
Նիգերիա	0.66	1	1
Թուրքիա	0.96	0.99	1
Չինբաբվե	0.44	0.91	0.95
Բոլիվիա	0.75	0.92	0.9

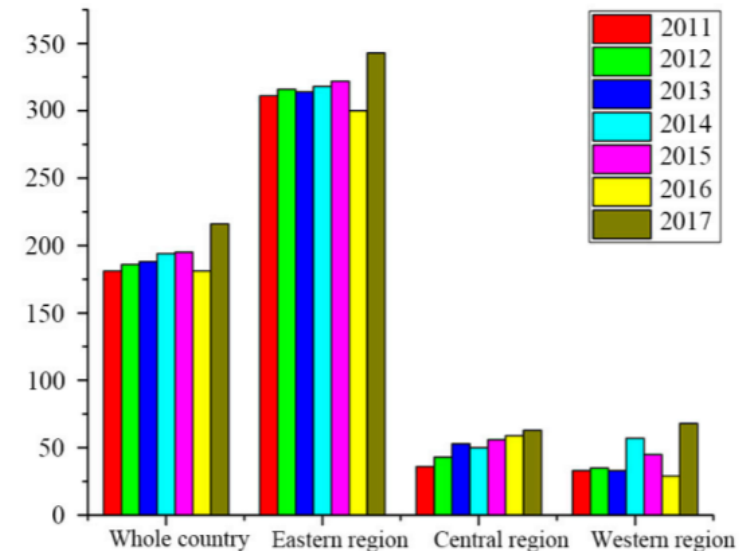
Չինաստան. օտարերկրյա դրամական հոսքերի կենտրոնացումը տնտեսական և տեխնոլոգիական զարգացման գոտիներում

Նախագծային տեղը. տնտեսական զարգացման արագությունից անցում զարգացման որակի բարելավմանը.

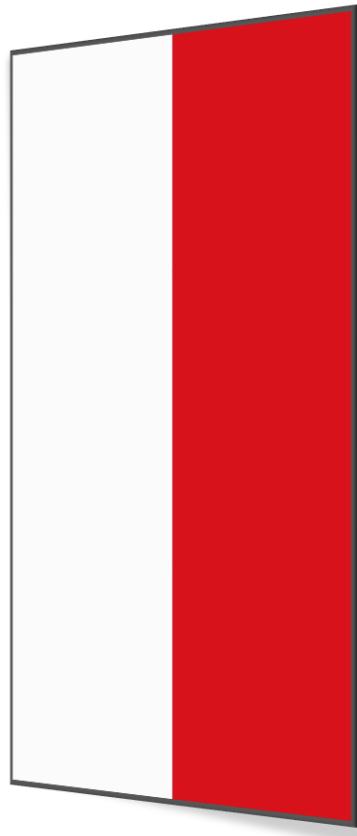

Օտարերկրյա կապիտալի ընթացիկ օգտագործումը.

Արտահանման ընդհանուր ծավալը.

Լեհաստան. արտաքին փոխառությունների արդյունավետությունը, «պարտքից կախում»

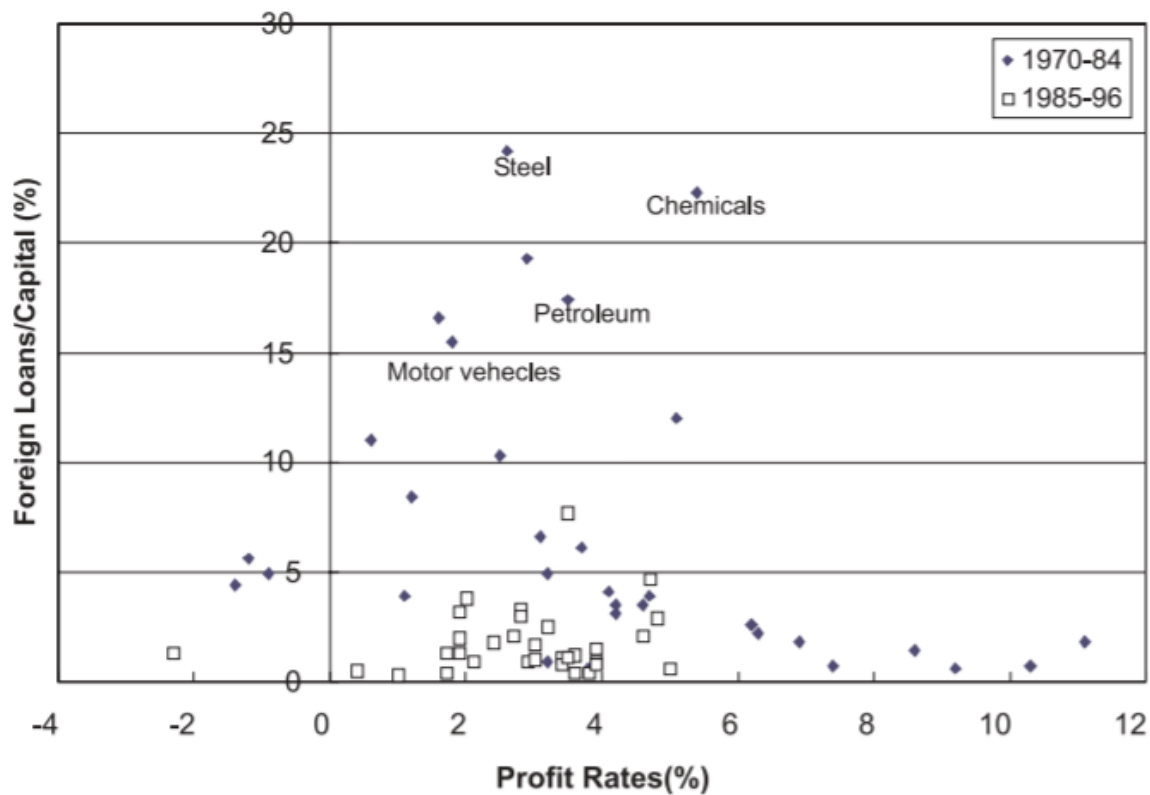

Փոխառու միջոցների օգտագործումից տեղծված
ավելացված արժեքի գնահատումը

t	$F(t) = 0$		$F(t)$ actual		$R(t)$
	$P(t)$	$Y(t)$	$P(t)$	$Y(t)$	
1973	-	1290	-	1293	3
1974	3455	1442	3462	1456	14
1975	3783	1503	3812	1551	48
1976	4098	1547	4174	1648	102
1977	4400	1564	4560	1721	157
1978	4673	1519	4947	1751	237
1979	4901	1404	5317	1702	297
1980	5073	1265	5625	1603	339
1981	5206	1112	5870	1466	353
1982	5304	1066	6032	1422	357
1983	5431	1115	6193	1462	347
1984	5589	1194	6366	1503	309

Կորեա. արդյունաբերական զարգացման ռազմավարությունից անցում շուկայի ազատականացմանը

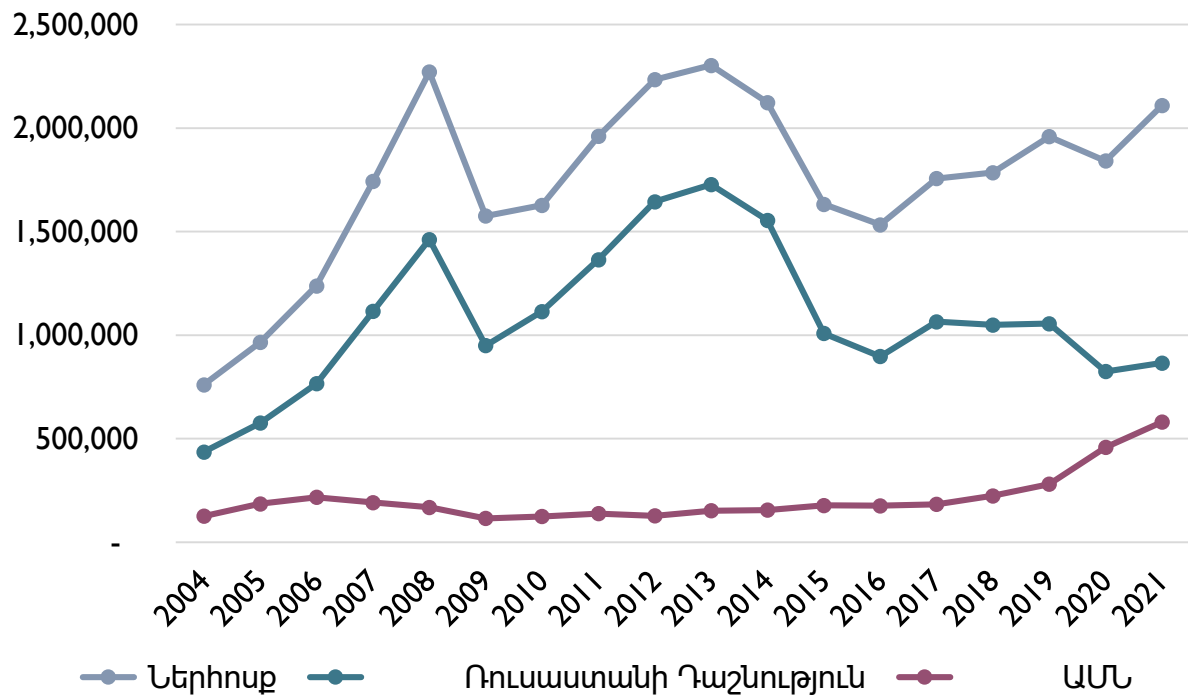
2 ժամանակահատվածներում ցուցանիշների փոփոխությունը
32 կորեական արտադրական ձեռնարկություններում

Variable	Period 1 (1970–1984)		Period 2 (1985–1996)	
	Average (%)	SD	Average (%)	SD
Total loans/capital	35.3	7.9	28.6	3.7
Bank loans/total capital	28.3	7.8	26.8	3.8
Foreign loans/total capital	7.0	6.8	1.8	1.5
Average borrowing cost ^b	20.3 ^c	6.5	16.4	4.4
Profit rate ^d	4.0	3.1	2.8	1.4
Productivity of capital ^e	15.4	4.5	12.9	2.1
Debt/total capital	75.8	8.5	76.2	6.5

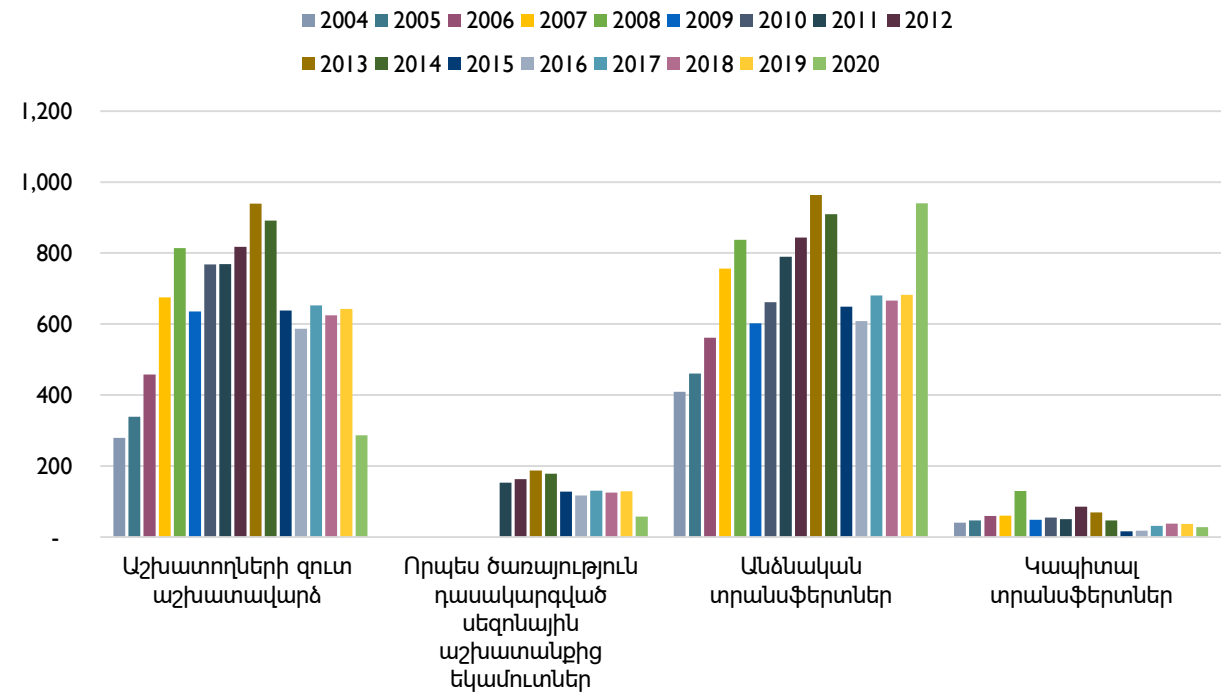
Օտարերկրյա վարկերի հասանելիությունը և շահույթի նորման՝ ըստ ոլորտների

Օտարերկրյա դրամական հոսքերի դինամիկայի վերլուծությունը ՀՀ տվյալներով

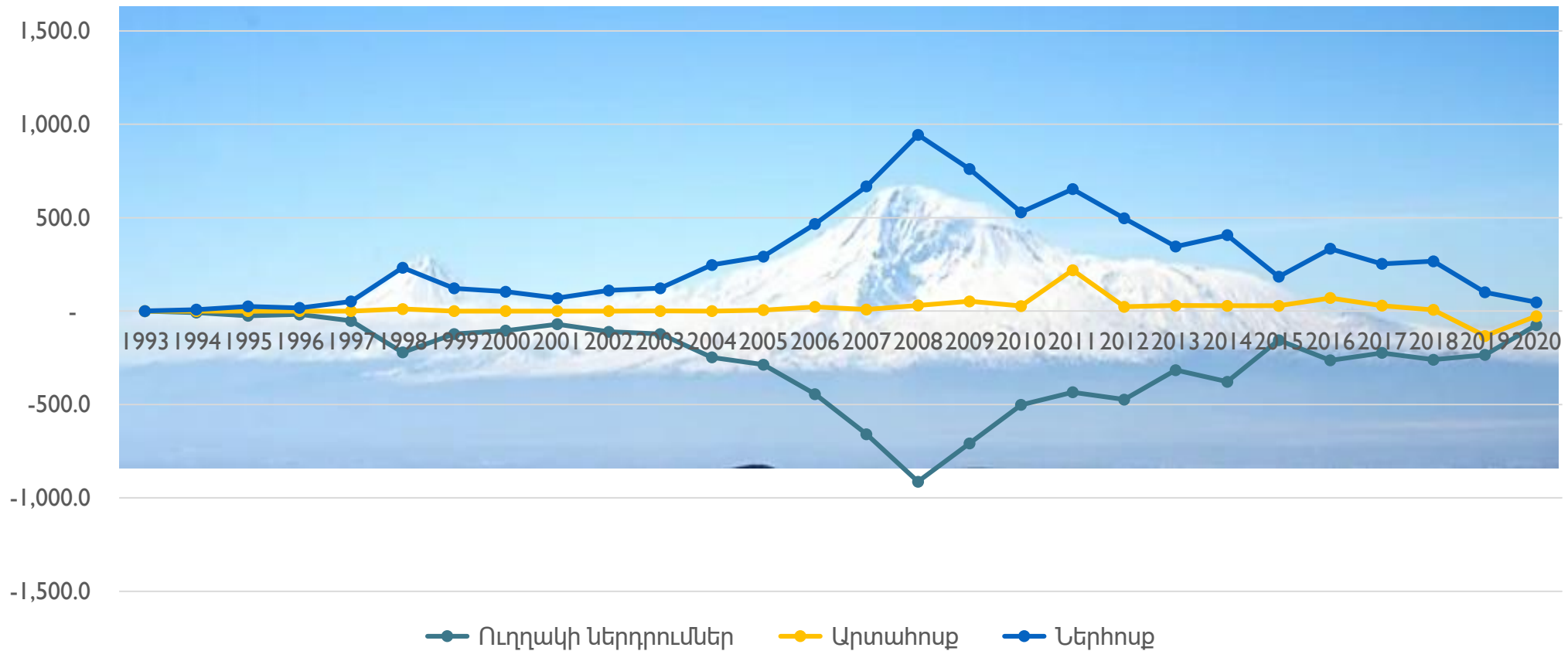

ՀՀ բանկերի միջոցով ֆիզիկական անձանց (այդ թվում՝ անհատ ձեռներեցներին) անունով արտերկրներից մուտք եղած տարեկան փոխանցումներ ՀՀ դրամով ըստ ԿԲ-ի հրապարակումների

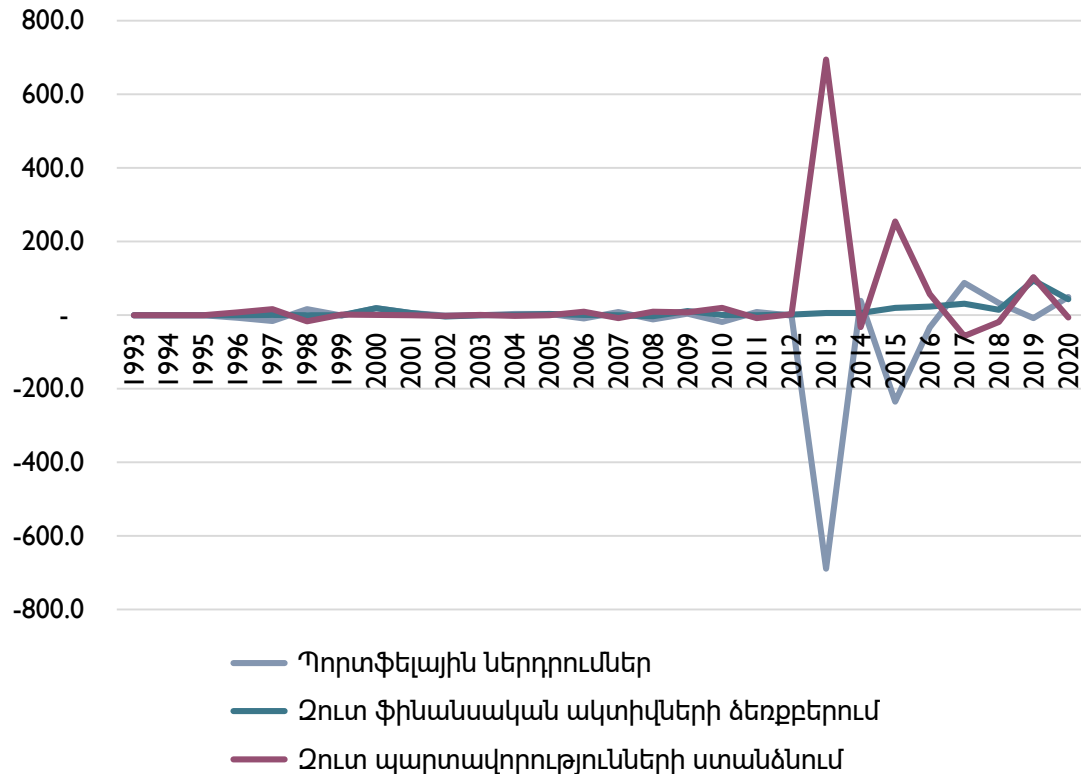
Դեպի ՀՀ անձնական դրամական փոխանցումների կառուցվածքը՝ ըստ վճարային հաշվեկշռի (մլն դոլար)

ՕՌԻՆ հոսքերի դինամիկան՝ ըստ վճարային հաշվեկշռի (մլն դոլար)

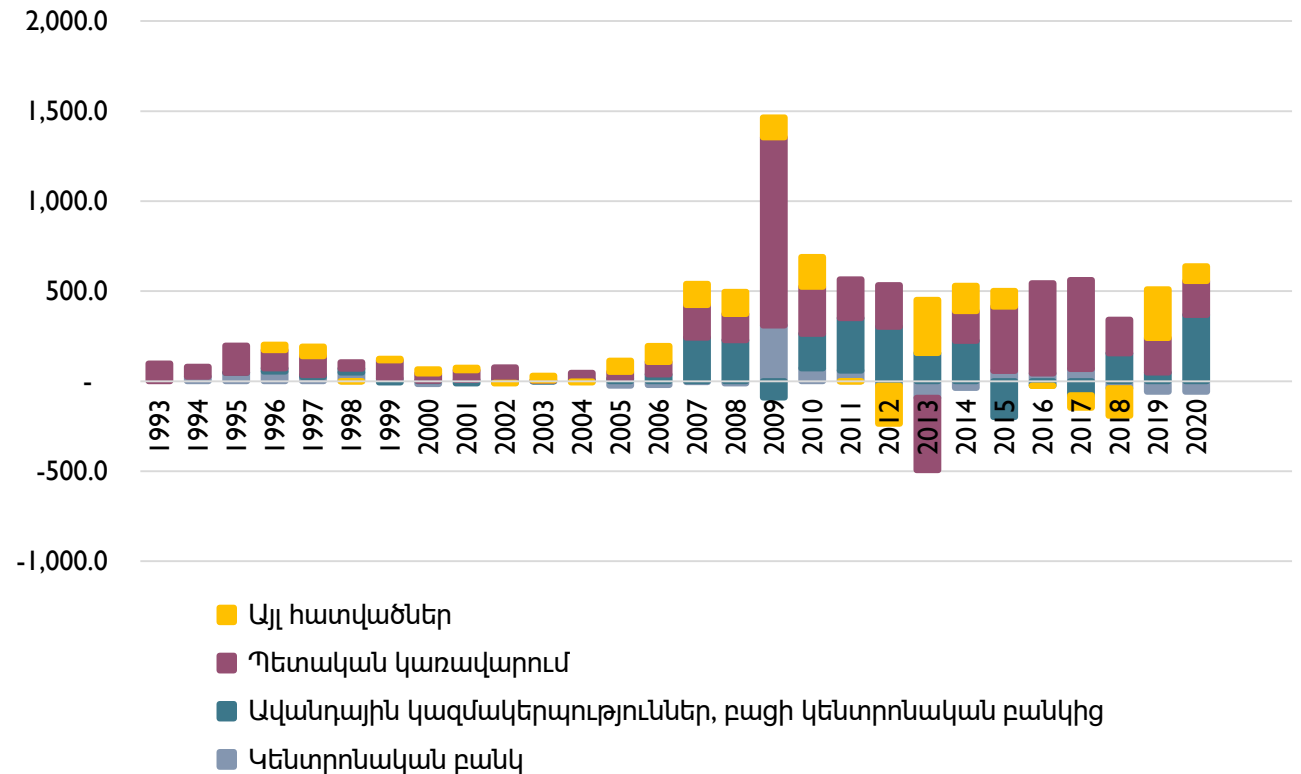

Պետական ՕԴՀ-ը՝ ըստ վճարային հաշվեկշռի (մլն դոլար)

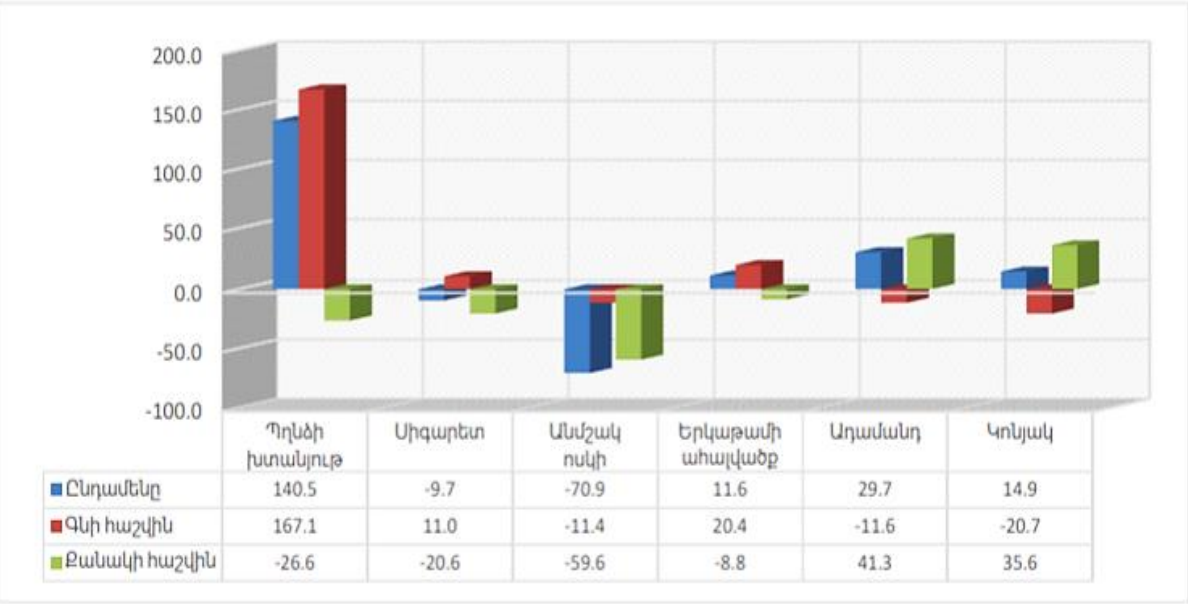
Պորտֆելային ներդրումային հոսքերի դինամիկան՝
ըստ վճարային հաշվեկշռի (մլն դոլար)

Չուտ վարկային պարտավորությունների ստանձնումը՝ ըստ
վճարային հաշվեկշռի (մլն. ԱՄՆ դոլար)

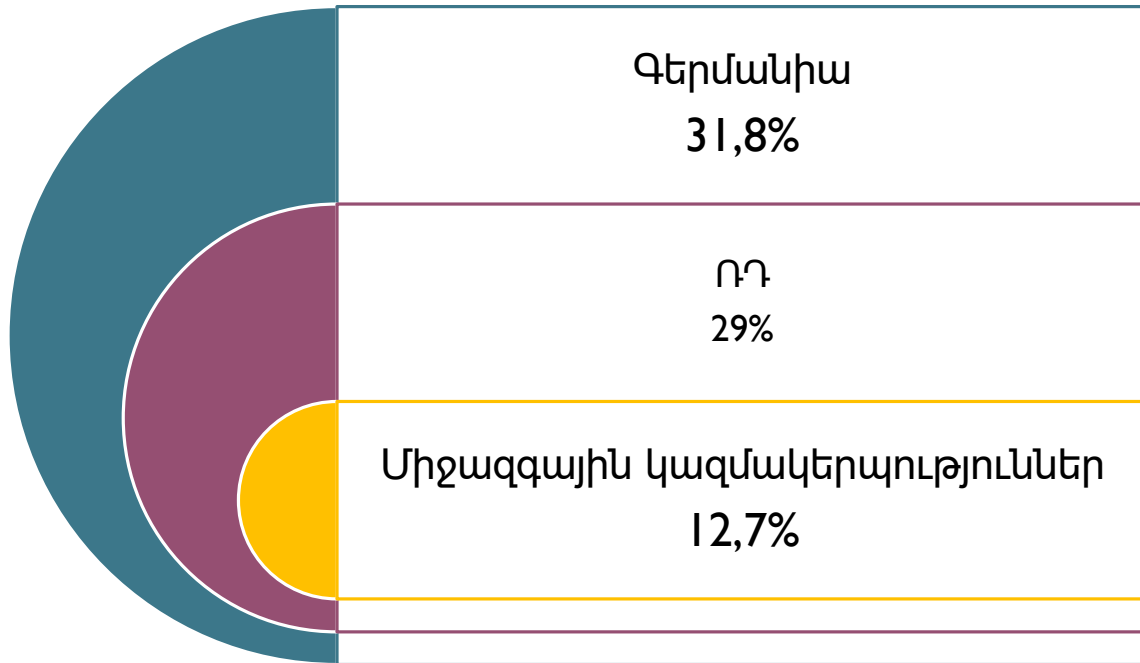
Հիմնական ապրանքների գծով արտահանման ծավալները 2014-2021թթ. հունվար-հունիս ամիսներին՝ վերցված ԿԲ հրապարակումներից (մլն ԱՄՆ դոլար)

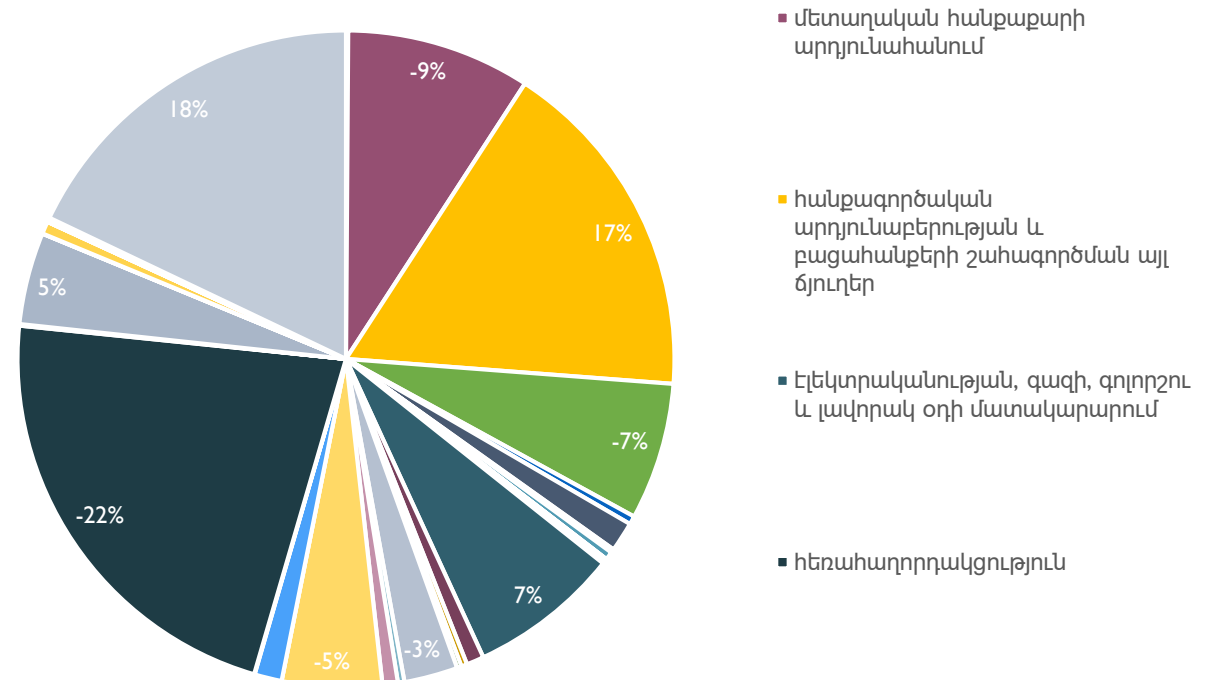
Հանքարդյունաբերության ոլորտում ընդամենը ներդրումների պաշարի 53%-ը՝ ուղղակի ներդրումներ են.

Ընդամենը ներդրումային զուտ հոսքերի աշխարհագրական և ոլորտային կառուցվածքը

2021թ. հունվար-հունիս

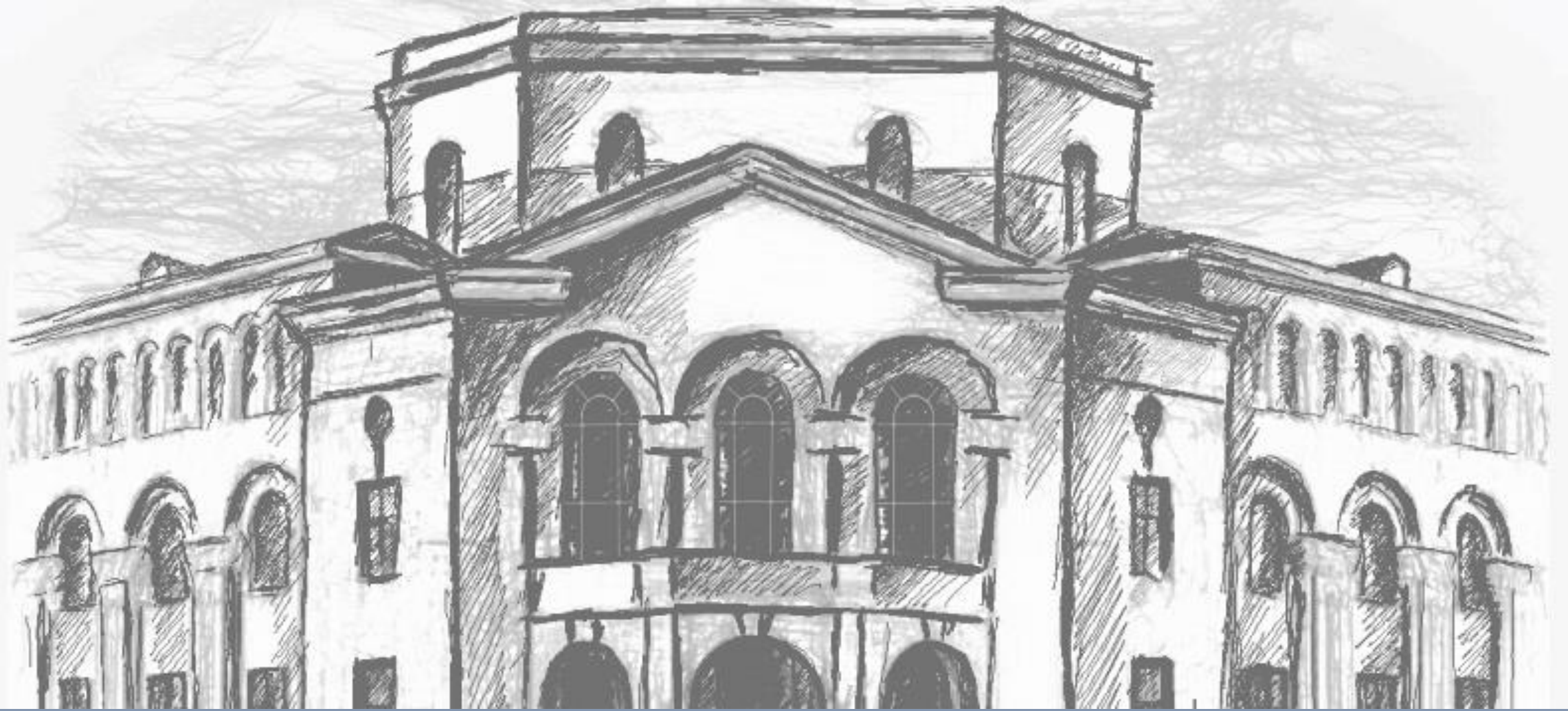

2020թ.

- մետաղական հանքաքարի արդյունահանում
- հանքագործական արդյունաբերության և բացահանքերի շահագործման այլ ճյուղեր
- էլեկտրականության, գազի, գոլորշու և լավորակ օդի մատակարարում
- հեռահաղորդակցություն

«Ֆինանսավորման արժանի» ծրագրերի
ընտրությունը ՀՀ կառավարության կողմից

ՕԴՅ-ի օգտագործման արդյունավետության գնահատման առաջարկվող մեթոդաբանությունը.

Դրամական ներհոսք/
ՀՆԱ (կամ
արտահանում)
ցուցանիշի
համեմատություն՝
ըստ ոլորտների

Արտահանման
մասշտաբից ԷՖԵԿտի
գնահատում մեծ ու
փոքր
ձեռնարկություններում
ակտիվներ
/արտահանում
հարաբերակցությամբ

Արտահանման
մասշտաբից ԷՖԵԿտի
համեմատություն՝ ըստ
ոլորտների

Ի՞նչ հիմնական խնդիրներ են բացահայտվել աշխատանքի ընթացքում.

- ՕԴՀ-ի **սպառողական** ուղղվածությունը նվազեցնում է միջոցների **բազմարկիչ** ազդեցությունը տնտեսությունում
- Վերահսկողական չափորոշիչների բացակայությունը վարկային ծրագրերում կարող է միջոցների **վատնման ռիսկեր** առաջացնել
- Պարտքի անընդհատ վերաֆինանսավորումը կարող է «**պարտքից կախում**» առաջացնել
- Դրամական **հոսքերի կենտրոնացումը** դեպի որոշակի ոլորտներ կարող է ռիսկային լինել, եթե քաղաքականությունը թերի է մշակված
- ՀՀ տնտեսությունը հիմնականում կախված է **օտարերկրյա փոխառու հոսքերից**, այլ ոչ թե եկամտային հոսքերից
- Դրամական հոսքերը կենտրոնացված կերպով չեն ուղղվում **ազգային բարիքների արտադրությանը** և արտահանմանը. քաղաքականությունը ազատ շուկայական է

«Մեծ կոլեկտիվ ձեռնարկությունների» քաղաքականություն.

ՕԴՅ-ի կենտրոնացումը արդյունավետ ուղղություններում, և փոքր ձեռնարկությունների միավորումը կարող է նպաստել արտահանող ձեռնարկությունների արտադրական հնարավորությունների ավելացմանը, ինչը կնպաստի արտահանման աճին, ինչը կնպաստի արտաքին պարտքից կախվածության նվազմանը:

ՀԱՅԿԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒ ՀԱԴԻՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

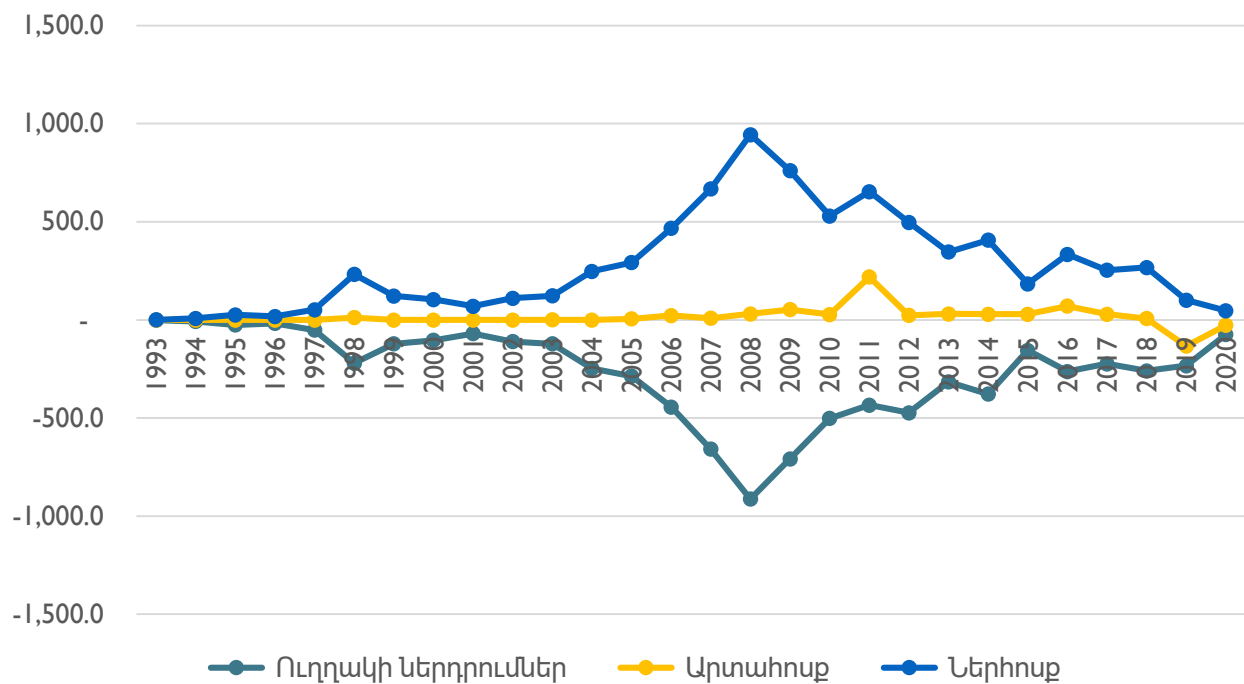
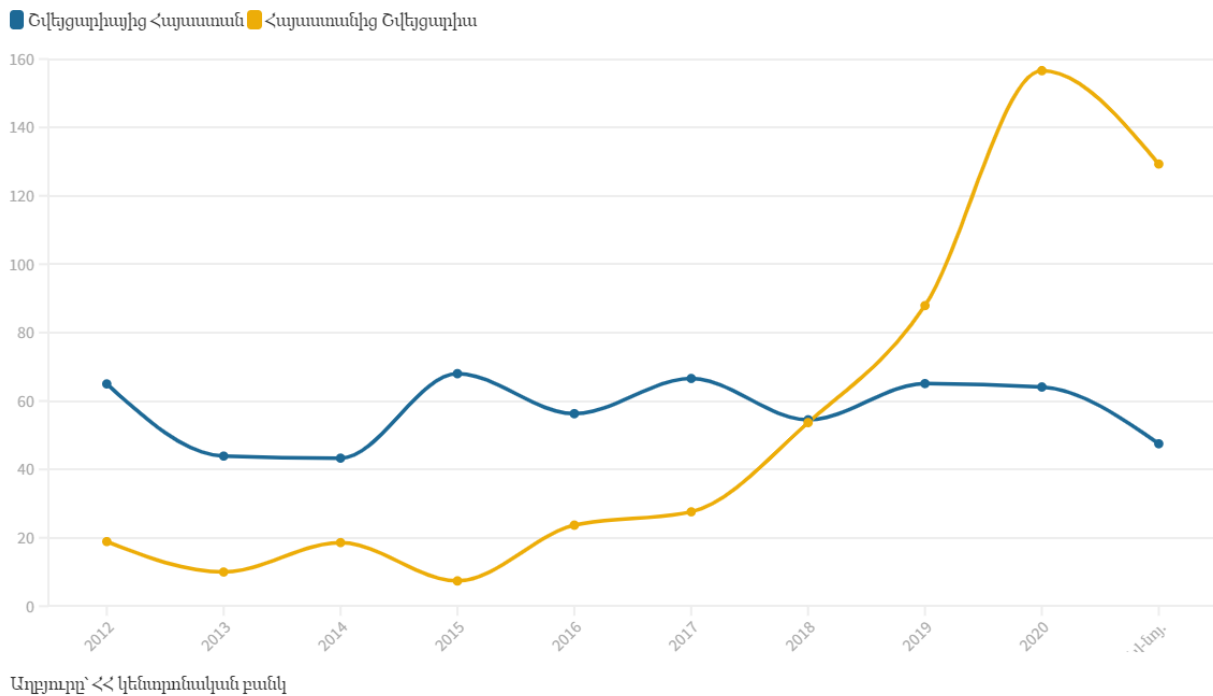
Դիտողություններ աշխատանքի վերաբերյալ: Ավարտական աշխատանքը գերծ չէ նաև թերությունից: Աշխատանքն ավելի կշահեր, եթե հեղինակը մանրամասնորեն անդրադառնար ոչ միայն ՀՀ-ում օտարերկրյա դրամական հոսքերի արդյունավետ օգտագործմանը, այլև՝ ՀՀ-ից կապիտալի արտահոսքին և դրա հիմնական պատճառներին:

Եզրակացություն: Նշված թերությունը չի նսեմացնում կատարված աշխատանքի արժեքը: Հակոբ Հակոբյանի «Օտարերկրյա դրամական հոսքերի օգտագործման արդյունավետություն ՀՀ-ում (ըստ ոլորտների)» թեմայով ավարտական աշխատանքը համապատասխանում է <<Ֆինանսներ>> մասնագիտության կրթական ծրագրով նախատեսվող պահանջներին և պատրաստ է հրապարակային պաշտպանության:

Գրախոս՝ տնտ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր՝
«24» 05. 2022

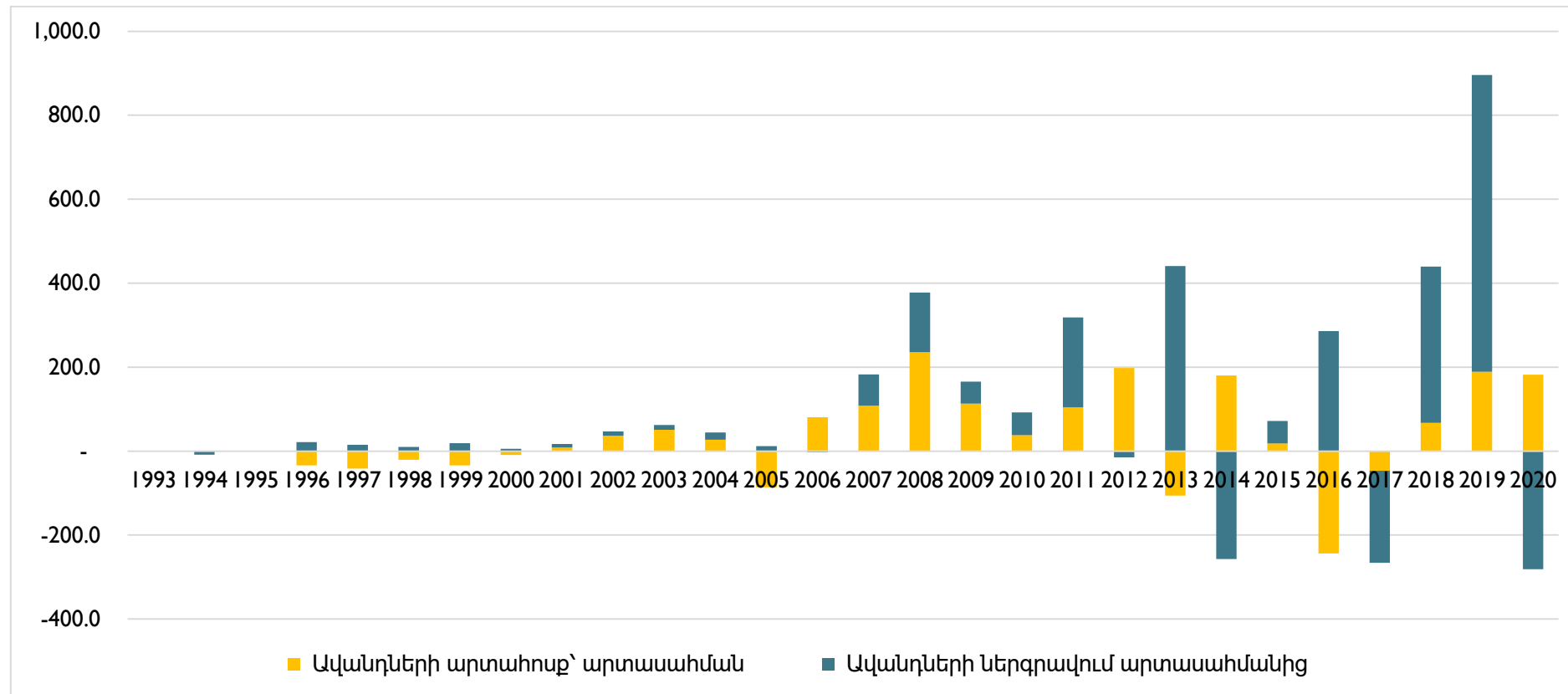

Հ. Աղաջանյան

Դրամական արտահոսքը ՀՀ-ից

1. Ֆիզիկական անձանց կողմից փոխանցումներ Շվեյցարիա, 2. ՕՈՒՆ արտահոսքը ՀՀ-ից

Դրամական արտահոսքը ՀՀ-ից

3. Ավանդային կազմակերպությունների կողմից դրամական միջոցների արտահոսք